

Señores del Cielo y de la Tierra. China en la dinastía Han (206 a C.- 220 d C.). Alicante: Museo Arqueológico de Alicante (MARQ), 2014. 273 pàgs. [27 x 29].

Catàleg de l'exposició realitzada al Museo Arqueológico de Alicante, amb un text redactat pels següents autors: Miquel CARANDELL BARUZZI, Isabel CERVERA FERNÁNDEZ, Pablo GARCÍA DE PAREDES, Andreas JANOUSCH, Cinta KRAHE NOBLETT, Jorge MOLINA LAMOTHE, Manuel H. OLCINA, Saúl PÉREZ-JUANA

DEL CASAL, Jorge A. SOLER DÍAZ, Zonghui XU.

El volum inclou un catàleg de les 250 obres exposades, i presenta un ampli estudi sobre les característiques de la història i la cultura Han. Una important dinastia unificada, formada per un Estat multiètnic, que va coincidir amb l'inici de la Ruta de la Seda. L'imperi romà va tenir relacions amb el xinès, un imperi en el qual els funcionaris varen destacar pel seu paper i on l'escriptura va adquirir una gran importància, juntament amb la caligrafia. Aquest va permetre desenvolupar una gran consciència d'Estat i una revolució científica.

La mostra es referència a un període en el que l'aristocràcia va ser substituïda per la meritocràcia, amb una ampla estructura funcional, en la qual els ensenyaments de Confuci varen destacar i servir per afavorir la convivència social i educar.

Janousch destaca que a la dinastia Han es varen crear els gèneres historiogràfics destinats a escriure la història de Xina i els tractats de Sima Qian: *Shi Ji*, la primera història universal de la civilització xinesa. S'esmenta al duc de Zhou i a Confuci; el primer va transmetre les proeses de la casa reial Zhou. Encara que Sima Qian tenia una visió universal; la següent obra d'història redactada per Ban Biao i el seu fill *Història de la dinastia Han* (s. I d C.), va servir per exposar la creació progressiva d'un Estat basat en el confucianisme.

S'observen els vincles entre el poder i el coneixement científic per mitjà del comentari d'obres com *Materia Mèdica del Agricultor Divino* que s'atribueix a Shen-nung i la recerca de l'autocultiu espiritual. S'esmenta la diversitat de ciències: matemàtiques, medicina i com l'Estat les va recolzar, cosa que no va passar a les societats grega, ni romana que coexistiren amb el moment de la dinastia, com ens explica Miquel Carandell. Algunes d'aquestes creences varen arribar a Occident, encara que la seva visió del món era molt diferent i estava impregnada per unes altres creences religioses.

A continuació Isabel Cervera ens introdueix en els aspectes religiosos vinculats a la immortalitat i als rituals funeraris. Juntament amb les practiques corrents, hi havia el *Zhouli* o *Llibre dels rituals*. L'estudi de les tombes ens ha permès conèixer com varen ser aquestes des del punt de vista arquitectònic: s'analitzen les plantes, les restes i pintures.

El llibre recull diversos aspectes de la història i la cultura Han, i ens mostra els seus plantejaments bàsics, junt amb l'aportació d'informació pròpia de l'especialista en la matèria. Està molt ben editat i compta amb nombroses imatges de les restes i objectes localitzats, a més d'una breu explicació d'alguns, apèndix, cronologia, glossari i bibliografia. Es una bona mostra de catàleg que recull un repertori d'obres i també estudia les restes, les contextualitza per ajudar a la seva comprensió i afavorir el coneixement d'aquesta dinastia.

IHE
(Secretaria de la revista)

Traducción de la reseña anterior:

Catálogo de la exposición realizada en el Museo Arqueológico de Alicante, cuyo texto ha sido redactado por varios autores: Miquel CARANDELL BARUZZI, Isabel CERVERA FERNÁNDEZ, Pablo GARCÍA DE PAREDES, Andreas JANOUSCH, Cinta KRAHE NOBLETT, Jorge MOLINA LAMOTHE, Manuel H. OLCINA, Saúl PÉREZ-JUANA DEL CASAL, Jorge A. SOLER DÍAZ, Zonghui XU.

El volumen además de incluir un catálogo de las 250 obras expuestas, presenta un amplio estudio sobre los caracteres de la historia y la cultura Han. Una importante dinastía unificada, formada por un Estado multiétnico, que coincidió con el inicio de la Ruta de la Seda. El imperio romano estableció relaciones con el chino, un imperio en el cual los funcionarios destacaron por su papel y donde la escritura adquirió una gran importancia, junto con la caligrafía. Allí se desarrolló una gran conciencia de Estado y una revolución científica.

La muestra se refiere a un periodo en el cual la aristocracia dejó paso a la meritocracia, con una amplia estructura funcional, en la cual las enseñanzas de Confucio destacaron y sirvieron para favorecer la convivencia social y educar.

Janousch destaca que fue durante la dinastía Han cuando se crearon los géneros historiográficos destinados a escribir la historia de China y los tratados de Sima Qian: *Shi Ji*, la primera historia universal de la civilización china. En ella se refiere al duque de Zhou y a Confucio; el primero transmitió las hazañas de la casa real Zhou. Si bien Sima Qian tenía una visión universal, la siguiente obra de historia redactada por Ban Biao y su hijo *Historia de la dinastía Han* (s. I d C.), sirvió para exponer la creación paulatina de un Estado confuciano.

Se observan los vínculos entre el poder y el conocimiento científico a través del comentario de obras como *Materia Médica del Agricultor Divino* atribuida a Shen-nung

y la búsqueda del autocultivo espiritual. Se menciona la diversidad de ciencias: matemáticas, medicina y como el Estado las apoyó, cosa que no ocurrió en las sociedades griega, ni romana coetáneas a esta dinastía, tal y como nos relata Miquel Carandell. Algunas de estas creencias llegaron a Occidente, pero su visión del mundo era muy distinta y se hallaba impregnada por sus creencias religiosas

A continuación Isabel Cervera nos introduce en los aspectos religiosos vinculados a la inmortalidad y a sus ritos funerarios. Además de las prácticas corrientes, existía el *Zhouli o Libro de los ritos*. El estudio de las tumbas ha permitido conocer como fueron éstas desde el punto de vista arquitectónico: se analizan las plantas de las mismas, algunos restos y pinturas.

El libro recoge diversos aspectos de la historia y la cultura Han, y nos muestra sus planteamientos básicos, junto a la aportación de información propia del especialista en la materia. Está muy bien editado y cuenta con numerosas imágenes de los restos y objetos localizados, junto a una breve explicación de algunos de los mismos, apéndice, cronología, glosario y bibliografía. Es una buena muestra de catálogo que además de recoger un repertorio de obras, estudia los restos y los contextualiza para ayudar a su comprensión y también favorecer el conocimiento de dicha dinastía.

IHE
(Secretaria de la revista)